

Izhajajo vsako jutro.

Veljajo do konca leta 1918 20 K.

Za četrt leta K 10.—

Mesečno K 3.50.

Posamezna številka 20 v.

Oglasi po dogovoru.

NOVICE

Uredništvo in upravnništvo je v
„Zadružni tiskarni“, Dunajska
cesta št. 7.

Telefona št. 180.

Uredništvo je strankam na razpo-
lago od 6—7. ure zvečer.

Št. 95.

Ljubljana, v torek 22. oktobra 1918.

Leto I.

Odgovor nemške vlade Wilsonu. Nemci ne zapustijo Hohenzollerjev. — Odbori za obči blagor. Velika nesreča na južni železnici.

Objava Narodnega Vjeća SHS.

Narodno Vjeće SHS. naznanja iz svoje seje, ki se je vršila 17., 18. in 19. oktobra tega leta narodu Slovencev, Hrvatov in Srbov, da prevzema od tega časa naprej, pooblaščen od vseh narodnih strank in skupin, v svoje roke vodstvo narodne politike. Od sedaj naprej v splošnih narodnih vprašanjih nobena stranka, nobena politična in nobena parlamentarna skupina ne bo več vodila nikake posebne politike niti ne bo stopila zasebno v pogajanja s faktorji izven naroda, marveč bo v vseh teh vprašanjih v bodoče edini predstavitelj in odločilni činitelj Narodno Vjeće.

Narodno Vjeće, katero vodijo velike ideje narodne samoodločbe in demokracije, ki so navdajale tudi že pred vojno ves naš narod in ki so z razvojem vojne prišle do zmage v mednarodni politiki, postavlja za rešitev našega narodnega vprašanja te-le temeljne zahteve:

I.

Zahtevamo ujedinjenje celokupnega našega naroda Slovencev, Hrvatov in Srbov na vsem njegovem etnografskem teritoriju, kjer naš narod danes živi, brez ozira na ktere koli pokrajinske in državne meje, v eno samo edinstveno, popolnoma suvereno državo, urejeno po načelih politične in ekonomske demokracije, ki vsebuje v sebi odpravo vseh socijalnih in gospodarskih krivic in neenakosti.

II.

Zahtevamo, da bo na bodoči mednarodni mirovni konferenci zastopan naš narod enotno po svojih posebnih odposlancih.

III.

Vsled tega odklanja Narodno Vjeće načrt rešitve našega vprašanja, kakršen je podan v avstrijskem cesarskem manifestu z dne 16. oktobra, kakor tudi vsak bodoči predlog, ki bi imel namen rešiti naše narodno vprašanje samo deloma ter mu odvzeti njegov mednarodni značaj.

IV.

Narodno Vjeće smatra, da se more samo s sprejetjem teh načel zagotoviti trajen mir med narodi, združenimi v svobodnih državah, in s tem omogočiti zvezo narodov in splošno razoroženje.

V.

Narodno Vjeće izjavlja, da se bo po občih načelih demokracije vsem drugorodnim manjšinam v državi Slovencev, Hrvatov in Srbov zagotovil svobodni razvoj, sosednjim državam v zaledju pa omogočil in zagotovil trgovsko-prometni dohod na morje, toda brez poseganja v našo teritorialno celokupnost in državno suverenost.

Narodno Vjeće pozivlja celokupni naš narod ene krvi in jezika, ene duše in enega srca, da se zastavi za uresničenje teh zahtev in načel z ono vdanostjo in samozatajevanjem, ki jih zahteva sedanja usodepolna doba. Združimo se torej vsi v eno veliko, nerazdružljivo narodno kolo, kateremu je pred očmi samo veliki ideal narodnega ujedinjenja, svobode in neodvisnosti, da se s tem pokažemo vredne velike dobe, v kateri živimo in velikih nalog, katere smo prevzeli.

V Zagrebu, dne 19. oktobra 1918.

Za Narodno Vjeće SHS.:

Dr. Anton Korošec,
predsednik.

Dr. Ante Pavelić

Svetozar Pribičević.

podpredsednika.

Wilsonov odgovor monarhiji.

Dunaj, 20. oktobra. Reuter poroča: Besedilo note Združenih držav na avstrijsko noto z dne 4. oktobra, ki je bila poslana od državnega departementa potom švedskega poslanika v Washingtonu na švedskega zunanjega ministra, slove:

Državni departement, 18. oktobra 1918.

Gospod!

Čast imam potrditi Vam prejem Vaše note z dne 7. oktobra, v kateri prinašate sporočilo avstro-ogrski vladi predsedniku Združenih držav. Imam sedaj naročilo od predsednika, da Vas za-prosim za prijaznost, da sporočite potom svoje vlade cesarski in kraljevi vladi sledeč odgovor:

Predsednik Združenih držav smatra za svojo dolžnost, sporočiti avstro-ogrski vladi, da se ne more baviti s predloženim predlogom te vlade, ker so od njegove poslanice z dne 6. januarja nastopili gotovi dogodki največjega pomena, ki so nujno izpremenili kompetenco in odgovornost vlade Zedinjenih držav. Med 14. pogoji, ki jih je

takrat predsednik formuliral, je bil tudi ta-le: Narodom Avstro-Ogrske, katerih stališče med narodi hočemo zavarovati in varovati, naj se da kar najsvobodnejša možnost za avtonomni razvoj. Odkar je bil ta stavek zapisan in izrečen pred kongresom Združenih držav, je vlada Združenih držav priznala, da obstoja vojno stanje med Čeho-Slovaki in nemško ter avstro-ogrsko državo in da je čeho-slovaški Narodni svet dejansko v vojni se nahajajoča vlada, ki ima primerno avtoriteto, voditi vojaške in politične zadeve Čeho-Slovakov.

Vlada Združenih držav je tudi v največjem obsegu priznala pravičnost narodnih stremiljenj Jugoslovanov po osvoboditvi.

Predsednik torej ne more več priznati samo avtonomije teh narodov kot podlago za mir, marveč je prisiljen, vztrajati na tem, da ti narodi in ne on sodijo o tem, katera akcija s strani avstro-ogrski vlade zadovolji aspiracije in naziranje narodov o njih pravicah in o njih nalogi kot članov rodbine koaliranih držav in narodov.

Sprejmite gospod, zopet zatrdilo mojega največjega spoštovanja.

Robert Lansing.

Wilsonov odgovor in sklep „Narodnega Vjeća.“

Vsa javnost stoji pod vtisom odgovora Wilsona na mirovno ponudbo naše vlade in zadnjega sklepa „Narodnega Vjeća“ v Zagrebu. Obadva, tako Wilsonov odgovor, kakor sklep „Narodnega Vjeća“ sta zgodovinskega pomena. Wilsonov odgovor pomenja, da predsednik Zedinjenih držav zahteva v najostrejši obliki, da se ugotovi narodnim aspiracijam Čehoslovakov in Jugoslovanov. S tem Wilsonovim stališčem se popolnoma zлага sklep „Narodnega Vjeća.“ Ta sklep ne obsega ničesar, čemur ne bi mogel pritrčiti vsak Jugoslovian in tedaj tudi vsak Slovenec. V današnji situaciji drugačen sklep niti mogoč ni. „Narodno Vjeće“ se v svojem sklepu ne dotika dinastičnega vprašanja, odnosno državne oblike, temveč le povdarja, da hočejo Slovenci, Hrvati in Srbi biti združeni v enotni, neodvisni suvereni državi, in sicer v svojih etnografskih mejah. To je natanko isto, kar jugoslovanski narod v istini želi. To je temelj, na katerem hoče narod zgraditi svoj bodoči državni dom. Dinastično vprašanje po sklepu „Narodnega Vjeća“ ni še rešeno, temveč teče na posebnem tiru. Mi prav nič ne tajimo, da vidimo vitalen narodni interes v rešitvi tega vprašanja v sporazumu s habsburško-lorensko dinastijo. Mogoča je pa danes ta rešitev le potom direktnega dotičaja med narodom in vladarjem brez katerega koli posredovalca.

Mi, ki nismo nikdar prikrivali svojih dinastičnih čustev, ohranimo zvesto svojo dinastično zvestobo toliko časa, da nas iste odveže bodisi čin krone ali pa veljaven mednarodni akt. Če se poslednje zgodi, bomo našo zvestobo prenesli na novo državno oblast. V „Narodnem Vjeću“ pa vidimo sedaj reprezentante pretežne večine jugoslovanskega naroda in hočemo to upoštevati. Naša želja je, da se najde pot popolnega uresničenja vseh naših narodnih idealov po programu „Narodnega Vjeća“ v sporazumu s habsburško-lorensko dinastijo. O tej točki hočemo še več pisati.

V Ljubljani, 21. oktobra 1918.

Dr. Ivan Šusteršič.

Oficijelni odgovor Nemčije na Wilsonove zahteve.

Berlin, 21. oktobra. Wolffov urad javlja:

Nemški odgovor na ameriško noto z dne 14. oktobra se glasi sledeče:

„Nemška vlada se je pri sprejemu predlogov o izpraznitvi zasedenih ozemelj postavila na stališče, da je prepustiti postopanje pri tej izpraznitvi in pogoje premirja razsodbi vojaških svetovalcev in da je medsebojno razmerje moči na frontah postaviti kot podlago odgovorov, ki ga zavarujejo in zajamčijo. Nemška vlada prepustila prezidentu, da se ustvari prilika za ureditev posameznosti. Zaupa v to, da prezident Združenih držav ne bo odobril nobene zahteve, ki bi bila nerazdružljiva s častjo nemškega ljudstva in s pripravo miru pravičnosti.

Nemška vlada se zavaruje proti očitku nepostavnih in nečloveških dejanj, ki se izreka nemški armadi na kopnem in mornarici. Razdejanja bodo za kritje umika vedno potrebna in so v toliko mednarodno dovoljena. Nemške čete imajo najstrožje povelje, da varujejo privatno last in da skrbje za prebivalstvo po svojih močeh. Če se kljub temu primerijo izgredi, se krivci kaznujejo.

Nemška vlada zanika, da bi bila nemška mornarica pri potapljanju ladij namenoma uničevala obljudene rešilne čolne.

Nemška vlada predlaga, da se da stvar v vseh teh točkah pojasniti od nevtralnih komisij. Da se izogne vsemu, ker bi moglo otežkovati mirovno delo, so izšla na predlog nemške vlade na vse poveljnike podvodnih čolnov navodila, ki izključujejo torpediranje pasažirskih ladij; iz tehničnih razlogov pa ne moremo jamčiti, da bo to povelje doseglo vsak podvodnik na morju pred njegovim povratkom.

Kot glavni pogoj za mir označuje predsednik odstranitev vsake na samodržtvo temelječe moči, ki more samia za se, brez kontrole in po svoji volji kaliti svetovni mir. Na to odgovarja nemška vlada: V Nemčiji ni imel ljudski zastop na tvoritev vlade nobenega vpliva. Sociočevanje

o miru in vojski ustava ni za ljudski zastop določala. V teh razmerah je nastopila temeljita izprememba. Nova vlada je sestavljena v polnem soglasju s parlamentom, ki je izvoljen na podlagi enake, tajne in direktne volilne pravice. Voditelji velikih strank državnega zbora so njeni člani. Tudi v bodoče ne more nobena vlada nastopiti vlade ali je voditi, ne da bi uživala zaupanje večine državnega zbora. Odgovornost kanclerjeva proti ljudskemu zastopu bo postavno določena in ugotovljena. Prvi čin nove vlade je bil ta, da je predložila državnemu zboru zakon, s katerim se državna ustava izpreminja v toliko, da je za odločitev o vojni in miru potrebno dovoljenje ljudskega zastopa.

Jamstva za trajnost novega sistema pa ne dajejo samo postavna določila, ampak tudi neomajna volja nemškega naroda, čegar pretežna večina stoji za temi reformami in ki zahteva njihovo energično nadaljevanje.

Na vprašanje predsednikovo, s kom da ima opraviti on in z njim zvezane vlade, je dan jasn in nedvoumen odgovor s tem, da izhaja ponudba miru in premirja od vlade, ki je prosta vsake samovolje in neodgovornega vpliva in ki se naslanja na pritrdjevanje ogromne večine nemškega ljudstva.

Berolin, 20. oktobra 1918.

Solf, državni tajnik.

* * *

Pogoji mirovnega kongresa.

Ženeva, 20. oktobra. V „Humanité“ precizira Milhaud pogoje, ki naj bi bili merodajni za pričakovani mirovni kongres: 1. Ugotovitev, da ima vsako ljudstvo samostojno odločati o svoji usodi. 2. Zagotovitev, da se imajo vsa vprašanja na mirovnem kongresu urediti v soglasju s to pravico narodov. 3. Ugotovitev, da je ta pravica narodov in nje praktična izvršitev v teritorialnih in ustavnih spremembah zaupana varstvu zveze narodov. 4. Določitev onih narodnoopravnih zakonov, ki jamčijo za vse čase za uporabo in zavarovanje omenjenega prava narodov.

Ženeva, 20. oktobra. Razen že objavljenih sklepov francoskega socialističnega kongresa je bila glasom „Humanité“ dodana še ena resolucija, ki določa, da mora mir, ki naj se kar najhitreje sklene in ki mora biti zgrajen na Wilsonovih načelih, izpolniti vrhovna načela prava in pravičnosti, a biti neodvisen od vojaških razmer vojujočih, ki jih je ustvarila menjajoča se vojna sreča.

Italijanski londonski program.

Lugano, 21. oktobra. Pojavlja se skrb, da bi pri urejanju novih razmer v Evropi znalo priti med državami antante do resnih sporov. Antantno časopisje, zlasti pa italijansko se boji, da se zavezniki ne bodo dovolj brigali za italijanske zahteve in da se ne bodo ozirali na želje Italije, kakor bi bilo pričakovati. Zato tišči sedaj italijansko časopisje, da bi zavezniki že sedaj določili svoj mirovni program.

„Corriere della Sera“ navaja danes „Times“ in „Echo de Paris“, češ, italijansko diplomacijo skrbi najbolj, da Wilson ni pristopil aprilski londonski pogodbi iz l. 1915, ki natanko določa bodočnost in usodo Adrije. „Corriere“ pravi, da treba enotni program antante določiti še pred početkom mirovnih pogajanj, da Italiji ne bo treba trepetati za njega izpolnitev.

Hussarek o Wilsonovi noti.

Dunaj, 21. oktobra. Pred početkom razprav v gosposki zbornici je povzel besedo ministrski predsednik baron Hussarek in je z ozirom na Wilsonovo noto izjavil, da misli, da nota ne daje povoda, prekiniti započeto izmeno misli. Mi bomo nadaljevali svojo mirovno akcijo in odgovorimo na noto. S tem stopamo v mirovne razgovore. Prišedši na tolmačenje cesarskega manifesta in Wilsonove note, vidi Hussarek, v obeh aktih veliko skladnost in pravi, da je manifest potrebno dopolnilo mirovnega koraka. Minister se bavi z bivšimi razmerami v državi in prihaja do zaključka, da se da zadeva ugodno rešiti.

Avstro-ogrski konference.

Budimpešta, 21. oktobra. Ministrski predsednik Wekerle se je odpravil včeraj na Dunaj, kjer je konferiral z zunanjim ministrom grofom Burianom. Danes se je vršila konferenca v zunanjem uradu. Prisostvovali so jej člani skupne vlade in oba ministrska predsednika.

Dunaj, 21. oktobra. V zunanjem uradu pravijo, da odide odgovor na Wilsonovo noto v

najkrajšem času. Odgovor bo vseboval vprašanje pod katerimi pogoji bi bilo možno začeti pogajati se.

Nemški narodni zbor.

Dunaj, 21. oktobra. Narodno zborovanje Nemcev je sklenilo konstituirati stalni narodni zbor za nemško Avstrijo in sestaviti izvršilni odbor 20 članov, ki naj stavi predloge o ustavi in pripravi stališče nemške Avstrije pri mirovnih pogajanjih. Sklenili so tudi izvoliti ustavni odsek in izdelati volilni red za konstituirajoče volilno zborovanje.

Ogri so brez glave.

Budimpešta, 21. oktobra. V ogrskih političnih krogih imajo danes vtis, da je Wilsonova nota položaj zelo izpremenila. Nujno potrebno je, da vlada odstopi, da rešijo demokratski elementi narodnostni problem.

Čehi odpotujejo v Švico.

Praga, 21. oktobra. Klofač, Haberman in Stanek so dobili potne liste za v Švico. Jutri odpotujejo.

Ukrep ukrajinske konstituante.

Lvov, 21. oktobra. Ukrajinska konstituanta se je posvetovala v svoji prvi meritorni seji o organizacijskih delih in sklenila ustanoviti najprej v Lvovu in Črnovicah posebne delegacije in naznaniti včerajšnje sklepe ukrajinskega narodnega zborovanja potom posebnega odposlanstva avstrijski in skupni vladi.

Borza peša.

Dunaj, 21. oktobra 1918. Današnja borza je bila pod vtisom Wilsonove note. Efekti zaznamujejo povprečno nazadovanje kurza za 30 do 100 kron.

Za veliko Srbiju i protiv njo.

Konference v Ženevi. — Nesložno mišljenje med Jugoslavlani. — Korošec za okvir monarhije. — Kdo bo zmagal?

Pod tem naslovom piše sobotna „Hrvatska“: Ženeva, 18. oktobra.

Že več dni se mude tukaj češki, slovenski in hrvatski odposlanci iz Avstroogrske in imajo razgovore z ene strani z zastopniki Srbije in Črne gore, a na drugi strani z zastopniki angleške, francoske in italijanske vlade ter vlade ameriških držav. Gre za končno razjasnjenje stališča zapadnih vlasti in interesiranih narodov napram jugoslovanskemu vprašanju. Že del časa obstoja spor med dinastijama Njegušev in Karagorgjevičev kakor tudi med vlado na Krfu in zastopniki avstrijskih ter ogrskih Jugoslovancev, pri katerem so indirektno interesirane tudi vlasti antante.

Črna gora, ki jo najkrepkeje podpira Italija, nastopa z vso silo proti združenju velike Jugoslovanske države s Srbijo na čelu in pod vlado Karagorgjevičev.

Črna gora zahteva zase Boko Kotorsko, dalje velik del Hercegovine in Albanijo vključitvi do Drača, dočim zahteva nasprotno srbska vlada ostvarjenje velike jugoslovanske države, ki bi s Srbijo in Macedonijo obsegala velik del Albanije, Sandžaka, Črno goro ter Bačko in Banat, Hrvatsko, Slavonijo, Bosno, Hercegovino, Istro, Primorje, Kranjsko, južno Štajersko in južno Koroško ter bi tako štela okrog 20 milijonov prebivalcev.

V tej jugoslovanski državi bi zahteval Pašić, da osigura Srbiji hegemonijo, kar stoji napram mišljenju jugoslovanskega narodnega odbora v očitnem nasprotju s težnjami za ujedinjenje troimeneva jugoslovanskega naroda.

Kralju Nikoli je uspelo, da je s pomočjo Italije, Francije in Anglije izposloval, da so se Črna gora, Albanija do Skadra ter posamezni deli Sandžaka in Kotor z Lovčenom izločili iz teh Pašićevih načrtov. S tem se je še bolj povečal prepad med Črno goro in Srbijo.

Pa tudi Italija se je ponovno izjavila na konferencah v Versaillesu ter Parizu in Londonu proti osnovanju tako velike jugoslovanske države in Sonnino je uspelo, da izposluje prijaznost, da se Jugoslavlani ne izjednačijo s Čehoslovaki. Kljub ponovnemu prizadevanju se ni posrečilo, da se doseže zблиžanje med Pašićem in voditelji avstrijskih-ogrskih Jugoslovancev.

Srbska vlada se odločno protivi temu, da prizna jugoslovanska narodna vjeća v Ljubljani in Zagrebu, ampak zahteva, da se te korporacije priključijo srbski vladi.

Nasprotstva med temi strankami je še bolj povečalo to, ker se je doznalo, da dela zastopnik Korošec na ostvarjanje jugoslovanske države v okviru habsburške monarhije ter se je izjavil na nekem odločilnem mestu, ako nočejo Wilson in zapadne vlasti, da bo bodoča jugoslovanska država republika, tedaj ne morejo ni Hrvat ni Slovenci videti v tem kake koristi, da zamenjajo staro, ugledno in vplivno dinastijo Habsburžanov z mlado dinastijo Karagorgjevičev, ki nima vpliva. Obenem osporava jugoslovanski narodno večje Srbiji pravico do Bosne, Hercegovine, Bačke in Banata.

To stališče zastopnika Korošca je privedlo do tega, da se brani Italija priznati Jugoslovane kot vojujočo oblast. Vsa ta sporna vprašanja, bi se imela sedaj končno razjasniti v Švici in v to svrhu se pričakujejo zastopniki Češkega svaza v Ženevi, ki naj bi posredovali v teh sporih.

Dnevna politika.

Izjava krajnega Narodnega sveta v Trstu. „Edinost“ objavlja: Krajni Narodni svet v Trstu odklanja kakor nenaravno in nesprejemljivo vsako rešitev jugoslovanskega vprašanja, po kateri bi se tudi v bodoče ločili Slovenci od Hrvatov in Srbov, zlasti če se takšna rešitev opravičuje z nedotakljivostjo dežel ogrske krone, ki služi le nasilnemu stremljenju madžarskega na-

roda po ohranitvi njegovega gospodstva nad nemadžarskimi narodi; glede Trsta odklanja kakor istotako nenaravno in nesprejemljivo odtrganje tega pristaniškega mesta od njegovega zemljepisnega in gospodarskega zaledja, tembolj, ker se takšno odtrganje ne more opravičiti niti po narodni sestavi prebivalstva, ki je mešano, italijansko in slovansko v mestu samem, dočim je pa bližnja in daljna okolica — že od predmetstij naprej — čisto slovenska, tako da ni mogoče spraviti Trsta v državno-teritorijalno zvezo z nobenim bližnjim italijanskim ozemljem drugače kakor preko slovenskih tal. — V Trstu, 19. oktobra 1918.

Koroški odsek Narodnega sveta je dne 17. oktobra t. l., pri svojem posvetovanju o ločitvi severne meje bodoče Jugoslavije storil sledeči soglasni sklep: „Zahtevamo kot sestavni del države SHS. vse ozemlje dosedanje kronovine Koroške, kjer je prebivalo zadnja stoletja slovensko ljudstvo. Narodnim manjšinam se zagotovi zakonito varstvo.“

Komunike Narodnega Vjeća. Osrednji odbor, izbran 5. oktobra od Narodnega Vjeća SHS. na skupščini odposlancev vseh narodov, ki žive v Hrvatski-Slavoniji z Reko, v Dalmaciji, Bosni, Hercegovini, Istri, Trstu, na Kranjskem, Goriškem, Štajerskem in Koroškem, ter v Bački, Banatu, Baranji, Prekmurju in Medžimurju, se je sestel 17., 18. in 19. oktobra v Zagrebu in je izvolil svoje predsedstvo takole: dr. Anton Korošec, predsednik; dr. Ante Pavelić in Svetozar Pribičević, podpredsednika; dr. N. Drinković, dr. Lorković in dr. Budisavljevič, tajniki. Nadalje je izdal osrednji odbor objavo Narodnega Vjeća SHS. v kateri se določa stališče glede rešitve našega narodnega vprašanja. Za tem je sprejel predloge: 1.) glede dela v savorih, 2.) da se dobe propustnice za Švico članom osrednjega odbora, 3., da se osrednji odbor proglasi v permanenti. Odposlane so bile pozdravne brzojavke Narodnim svetom Čehoslovakov in Poljakov.

Težave pri prehrani na Dunaju. Naraščajo težave za prehrano. Zadnje dni se je na rotovžu vršilo več posvetovanj glede dobave živil za mesto, zlasti ker se brani Ogrska nadalje preskrbovati Dunaj in ker se je tudi izvoz iz Češke občutno zmanjšal. Zadnja seja načelnikov je sklenila, da se konstituirajo kot aprovizacijski odsek. Naprosil je nemški Nationalrat, ki se je včeraj popoldne sestel, da naj se v prvi vrsti bavi z vprašanjem prehrane.

Konec zveze z Nemčijo. „Ostdeutsche Rundschau“ piše o manifestu: Strnitev novih držav v novo Avstrijo je nadvse rahla. Vezi so najpristnejša vojna nit iz najslabšega papirja. Ne govori se niti o skupnih vnanjih političnih smericah. Nova zvezna država Avstrija jih ne bo poznala. S tem smo pri glavni stvari, ki se da posneti iz tega manifesta: Naša zveza z nemško državo je razdejana. Posebna izdaja „Wiener Ztg.“ od četrtke, 17. oktobra, je to razglasila. „Temps“ trdi, da se Wilson neče pogajati skupno z Nemčijo in monarhijo. Glavni cilj antante je razrušitev nemško-avstrijske zveze.

Vsenemci so združili. Povodom zborovanja „Vislanske župe vsenemške zveze“ je govoril vsenemški voditelj Ellass tudi to-le: „Družba, ki sedi skupaj v Berlinu, se čuti poraženo.“ Ljudstvo mora zahtevati odstranitev vseh, ki so krivi našega poraza.“ In končno je zatvoril vse zatvornice: „Ljudstvo Lutra, ljudstvo Friderika Velikega se ne pusti uničiti po takih ljudeh kot so Erzberger in Scheidemann in tudi ne po političnih iluzionistih, kot je Princ Badenski! Na plan! Ljudstvo vstaja, vihar razsaja! Na plan! Pomagajte nam!“ — Tudi „Pommersche Tageszeitung“ v Stettinu takole divja: „Mi nimamo nobene vlade več, temveč v Berlinu ždi južnonemški konvent z modernim Filipom Egalité na čelu. Mi Prusi si ne pustimo spakedrati domovine od peščice Južnih Nemcev! ... Močna Prusija so ne pusti več kujonirati od par Južnih Nemcev!“

Znatne spremembe v angleškem vojnem kabinetu. Londonska poročila potrjujejo, da je pričakovati v angleškem vojnem kabinetu znatnih sprememb. Predvsem se računa z vstopom Lansdownea in Greya. „Pall Mall Gazette“ izve podrobnosti k temu. Smuts in Curzon bosta izstopila, nasprotno pa bo vstopil Churchill, ki bi imel nanovo ustanovljeni resort.

Lenin napoveduje Nemčiji revolucijo. Lenin je poslal na zborovanje sovjetov pismo, v katerem izjavlja, da je Nemčija pred revolucijo. Vsakdo razume, da vstop Scheidemana in njegovih somišljenikov v vlado revolucijo le pospeši. Zato je ruska vlada sklenila, da postavi do spomladi milijon mož.

Boljševiki na Bolgarskem. „Vossische Zeitung“ poroča: V Bolgariji so zasledili kmečko zaroto. Radikalne kmečke poslanke so zopet aretirali, ker rapolaga stranka z dokazi, da se je organizirala v deželi velika boljševiška zarota.

* * *

Člani tarybe pri kanclerju.

Berolin, 21. oktobra. Včeraj je sprejel državni kancler princ Maks Badenski odposlanke litavske tarybe. Izjavil jim je, da naj Litavci sami uredijo svoje razmere na znotraj in na zunaj, ker se Nemčija ne vmešava v njihove zadeve.

Ukrajinsko ministrstvo odstopilo.

Kijev, 21. oktobra. Celokupno ukrajinsko ministrstvo je odstopilo. Hetman je poveril sestavo novega kabineta dosedanjemu ministrskemu predsedniku Lysogubu.

Boljševiki.

Shang-Hai, 20. oktobra. (Reuter.) Na Uralu so Čehoslovaki (protirevolucionarji) in srbske čete težko porazile in prepodile 8000 boljševikov ki so korakali proti Jekaterinburgu. 1000 boljševikov je bilo usmrčenih, uplenjeni so 3 oklopni vlaki, 11 lokomotiv in 60 strojnih pušk.

Stockholm, 20. oktobra. Kot javlja „Russkij Golos“, je sporočil vojni minister Poseru v Petrogradu, da si je izvojevala rdeča armada odločilno zmago nad Čehoslovaki in antantnimi četami. Ljudski komisar Zinovjev potrjuje to vest.

V Argentini pričakujejo miru.

Kodanj, 20. oktobra. „Timesov“ korespondent v Buenos Aires javlja: Razne nemške in argentinske tvrdke so prejele obvestilo iz dobro informiranega vira, da bo vojna končana še tekom tega leta. Tvrdke se pozivajo, temu primerno ukreniti svoje dispozije.

Avstrijsko vojno poročilo.

Srbi še niso osvojili Belgrada. — Srbi v Zaječaru in Nikšiću.

Dunaj, 20. oktobra. (K. u.) Uradno:

Na jugozahodni fronti nobenih posebnih dogodkov.

V Albaniji se vrše naša premikanja brez posebnega motenja.

Na obeh straneh južne Morave smo zavrnili sovražne sunke. Srbi so zasedli Zaječar.

Dunaj, 21. oktobra. (K. u.) Uradno.

Na italijanskem bojišču nobenih večjih bojnih dejanj.

Na obeh straneh južne Morave so bili zavrnjeni delni sunki Srbov. V gorovju zahodno Zaječarja se močneje čuti srbski pritisk.

Šef generalnega štaba.

Iz nemškega vojnega poročila.

Jugovzhodno bojišče.

Ob Bukoviku, severozahodno Aleksinca, smo zavrnili sovražne napade. Zaječar z dolini Timoka je sovražnik zasedel.

Ob Moravi smo odbili obnovljene delne napade Srbov.

Rotterdam, 20. oktobra. Francoska poročila javljajo, da so srbske in francoske čete zasedle pred tremi dnevi Nikšić. Na cestah iz Peči so zajele aliirane čete silno mnogo trena.

Nemško vojno poročilo

od 20. in 21. oktobra smo morali radi nedostajanja prostora izpustiti. Vsebinska: Nemci opustijo belgijsko obal. Tudi na ostali fronti — umikanje.

Po domovini.

Narodni svet v Ljubljani ima svoje pisarniške prostore v Frančiškanski ulici št. 2.

Bodoča naša uprava. Z ozirom na to ne hvaležno vprašanje je prav zanimiva sestava Narodnega Vjeća, kakor jo objavlja sinočnji „Slovenski Narod“. V plenumu so zastopane: Banovina, Reka, Medžimurje, Dalmacija, Istra, Bosna in Hercegovina, Slovenija in posebej Trst.

Želja mati misli. V včerajšnjem „Slovenču“ beremo med zastopniki Slovenije v Narodnem Vjeću: prof. Bogumil Remec, državni in deželni poslanec ... Tega lepega naslova pa v Jugoslaviji ne bo več.

Jezikovna enakopravnost. Brali smo nekje: „Slovenski, hrvatski in s.bski jezik bodo na cellem našem ozemlju enakopravni“. — Kaj bosta rekla k temu „Agramer Tagblatt“, ki se je branil treh predsednikov in kaj dr. Tavčar, ki zahteva „enotnost“? Sicer smo imeli pa tudi v Avstriji tak „enakopraven“ paragraf; njegovo vrednost je pa pokazala praksa.

Kritičen dan prve vrste bo 26. t. m. Tako pravi „Unionov“ pikolo, ki je še brihtnejši od „Slovenega“. Ta dan bo nekaj, če drugega ne, vsaj — sobota!

Obnova Primorja. Dr. Korošec je imel v soboto polurni razgovor z ministrskim predsednikom o obnovi Primorja.

Odlikovanje. Cesar je podelil predsedniku Tržaške kmetijske družbe, g. Ivanu Goriupu, viteški križec Fran Josipovega reda.

Vojna službena leta se vstejejo v službeno dobo. Pododsek odseka državnih uslužbencev je soglasno sklenil odredbo, da se vsteje za vsako leto vojne službe pol leta v napredovanje in penzijo vsem državnim uslužbencem in delavcem. Vlada je s tem zadovoljna in upa, da bo izšla taka odredba še v oktobru. Odsek državnih uslužbencev bo v torkovi seji končno veljavno sklepal o predlogi.

Modra odredba. Ker je zaprtih več srednjih šol, je odredila vojaška oblast, da se morajo na študijskem dopustu bivajoči srednješolci vrniti k svojim rezervnim kadrom za čas, ko je šola zaprta. Kakor znano se širi španska epidemija ravno s tem, da se zbirajo ljudje v množicah; zato so tudi šole zaprte. — Seveda, kadri niso nikaka večja zbirališča ljudi! ...

Centralna komisija za varstvo spomenikov na Dunaju je imenovala sledeče gospode konservatorjem za predzgodovinske in starinske agende: Gimm, profesorja v Celju Engelberta Potočnika, prahtičnega zdravnika v Mariboru dr. Armanda Raka, notarja dr. Franca Winklerja v Brežicah in univerzitetnega profesorja dr. Walterja Schmidta v Gradcu. Gospodje Rudolf Gailhofer, strokovni učitelj v Ptuju, dr. Franc Lörger, gimn. suplent v Celju in Alojzij Scheckel, okrajni šolski nadzornik v Slovenski Bistrici so bili imenovani korespondentom komisije.

Lov občine Dolsko je bil izdružen od 800 na 3500 K. Lov so doslej imeli Tirolci iz Domžal. Sedaj ga je zdrazil neki železniški delavec.

Poročil se je v Ljubljani g. Miloš Oset, trgovec na Muti ob Dravi, z gđ. Minko Pretnarjevo.

Umrli so: V Trstu trgovec g. Leopold Štrekelj, v Sežani je umrl šolski ravnatelj v pok. g. Anton Berginc; v Trstu g. Avg. Waschte, c. kr. učitelj in voditelj šentvidske Ciril-Metodove šole; v Beljaku v rez. bolnici g. Dragotin Repe; v Ljubljani c. kr. finančni svetnik Valentin Žun; v dež. bolnici: Hirsman Alojzij, Furlan Josip, Logar Valentin, Hirsman Marija, Žižič Lucija,

Križman Janez, Plankar Marija, Mauri Ana; v blaznici na Studencu: Teran Jožefa, Emani Alojzija; v hiralnici sv. Jožefa: Jurca Gregor, Francelj Ana, Oman Marija, Povše Terezija.

Španska bolezen. (Z Viča. Nadležna španska bolezen tudi pri nas hudo razsaja. Zahtevala je že lepo število žrtev. Spravila je v večnost tudi tukajšnjega župana g. Franceta Oblak. Za njegovo družino kakor tudi za vso občino je to zelo občutljiv udarec. Pokojni je bil kot domačin, kateremu so bile po občini vse razmere dobro znane, zlasti za časa vojske kot župan na svojem mestu. Od višjih oblasti je bil odlikovan s križcem za civilne zasluge. Pogreb je bil v nedeljo 20. oktobra ob 4. uri popoldne.

Zatvoritev javnih zabavišč v Trstu. Da prepreči nadaljno razširjanje španske bolezni je namestništvo kakor se je že zgodilo v drugih mestih, odredilo do preklica, za Trst zatvoritev vseh javnih zabavišč, kakor gledališč, kinematografov, malih gledališč itd. Ta v korist prebivalstva ukrenjeni ukrep se seveda razveljavi čim se zboljšajo zdravstvene razmere.

Posledice izgredev v Beljaku. Kakor se je zdaj dognalo, znaša škoda zadnjih izgredev v Beljaku 190.653 kron. Mestna aprovizacija ima škode pri masti 52.861 K in moki 11.569 K. Ostala škoda zadene privatna podjetja.

Hrvatski jezik pri trgovinskih mornarici. Kapitan Kovačič v Zadru je uvedel pretekle dni na parobrodu „Kozjak“ hrvatsko poveljevanje.

Zopet — pomorščak. Pri eni izmed baterij, ki ščitijo šibeniški kanal, je neki blazen pomorščak s puško pregal svojo okolico ter nato pričel streljati z brzostrelnim topom na ladje in na mesto. Škode je napravil le malo, pač pa je usmrtil enega pomorščaka in enega pešca in eno ženo ranil. Blaznega pomorščaka so prijeli.

Narodno gospodarstvo.

Sladkorni sirup iz koruznih stebel. Koruza vsebuje veliko sladkorja, ki se nabere posebno v stebelu v znatni množini. V navadnem gospodarstvu je težko izciniti sladkor iz koruznih stebel in tudi v industriji dela letos zapreke pomikanje premoga. Ta sirup je lepe, zlatormene barve, se da vleči v vlakence in je tako slaček kot najfinejši grozdni sladkorni sirup. Uporablja se lahko za oslajanje juhe, omak, kompotov, solate, sladkih jestvin i. dr. ali kot mazilo za kruh. Manj izdaten pa je v kavi, čaju in drugih pijačah. Sirup se lahko dolgo ohrani v steklenih posodah na hladnem prostoru.

Prešičja kuga na Dolenjskem. V okolici Novega mesta se je že poleti pojavila prešičja kuga (zlasti rdečica), ki se še vedno širi. Velik del ljudskega premoženja in prehrane gre v nič. Vsled kuge je ubogo ljudstvo zelo prizadeto, ker mora za nakup drugih prešičev šele iskati denarja na posodo. Iz strahu pred oblastnimi šikanami ljudje večino slučajev kuge zamolče! s tem pa se le pospešuje razširjanje kuge. Večkrat morajo kmetje zaklati že bolne prešiče in pride potem tako meso v konsum. Ker je Dolenjska daleč naokrog zalagala prebivalstvo s prešiči, bo letos radi prešičje kuge za mast še bolj trda kot doslej.

Živila za otroke. Da se olajša prehrana otrok nepoljedelskih slojev do končnega drugega leta starosti — teh otrok je do 600.000 — je naročil urad za ljudsko prehrano političnim dež. oblastim, naj izdajo „močne karte za male otroke“, na katere se bo nakazalo za otroke tedensko po 209 gramov fino mleto moke in povrhu še tekom 4 tednov 500 gramov ovsenih mekin in pšeničnega zdroba, in sicer ovsenih mekin največ 250 g. Osebe — ki so dobivale doslej za otroke kruh in moko, ne bodo sicer več mogle kupovati moke v prodajalnah, pač na se jim bo tudi nadalje nakazoval kruh po 900 g na teden. Za bolne otroke se bodo izdelovali otroški hranilni preparati, ki so se posebno obnesli. Vojno-žitnemu prometnemu zavodu je naročeno, naj pripravi živila in zagotovi potrebne množine.

Širom sveta.

Odbor za dobrobit na Štajerskem. Z ozirom na bodoče težave, ki morajo priti za prehrano Gradca in Štajerske radi ustavljenega izvoza živil iz Češke, Galicije in Ogrske se je sestavil včeraj poseben odbor za dobrobit prebivalstva, v katerem so zastopani vsi stanovi in vse stranke. Predsedujeta eden industrialec in eden socijalni demokrat.

Nesreča na železnici. Brzovlak, ki odhaja zvečer z Dunaja, je zavozil ponoči na postaji Kapfenberg v tovorni vlak, vsled česar so zadnji vozovi skočili s tira. Nekaj vagonov se je prevrglo, drugi pa so se vneli. Več železniškega osebja je ranjenega, mrtve je strojni nadzornik južne železnice Grundner, dočim je njegova soproga hudo poškodovana. Izmed potnikov je mrtvih 15 oseb, 50 pa več ali manj poškodovanih.

Maroni po 14 vin. V nedeljo se je etabliiral na Dunaju prvi maronist. Svojo pečeno robo je hitro razprodal, dasi jo je prodajal po 14 vin. komad.

Grof Kinsky okraden. Članu gospodske zbornice grofu Zdenko Kinskyju je nekdo ukradel med vožnjo z Ogrskega na Dunaj štiri usnjene torbe, v katerih je bilo 200.000 K. Grof je ravno spal in se je med ovadbo izrazil, da ga je tat kloroformal.

Pobegnil v aeroplanu z dvema milijonoma dolarjev. Iz Moskve poročajo, da je vrhovni armadni komisar Stojanov vzel iz blagajne 2 milijona rubljev in pobegnil z njimi v vojaškem aeroplanu k predsedniku donske republike Kramovu.

Nova ves — Babelsberg. Blizu Berlinia se nahaja vas, ki se še danes imenuje uradno Nova ves. To krajevno ime spominja na nekdanje češke kolonije v berlinski okolici. Berolinske Vsenemce to slovansko ime strašno zbada, vsled tega so sklenili, da ga prekrste v Babelsberg — in Nemčija bo rešena!